

Επέτειος 800 ετών
από την κοίμηση του
αγ. Μιχαήλ του Χωνιάτου
Μητροπολίτου Αθηνών
1222 – 2022

10

Φ

Επιμέλεια
αρχιμ. Μιχαήλ Χαρ. Σταθάκης

«...ἀλλ' ὄναρίῳ πτωχικῶ
πενιχρῶς ἐποχούμενος, ἠκροβολίσατο
τὸν θάνατον ὁ οὐράνιος βασιλεὺς
καὶ τῆς τοῦ Ἄδου προμονῆς ἔναγχος
ἤρξατο καὶ τῶν ἐκεῖθεν λαφύρων
ἐξείλετο πρωτόλειον τὸν φιλούμενον
Λάζαρον...»

Ὁμιλία εἰς τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων

Στις 10 Απριλίου 1183, Κυριακή των Βαΐων, ο άγιος Μιχαήλ ο Χωνιάτης εκφωνεί στην Αθήνα ομιλία με θέμα την λαμπρά δεσποτική εορτή, η οποία μας εισάγει στην εβδομάδα των Παθῶν και της Αναστάσεως του Σωτήρος. Μας δίδεται η ευκαιρία στο σημείο αυτό να μεταφέρουμε επιγραμματικά μερικές διαφωτιστικές λεπτομέρειες, όπως παρατίθενται στο έργο του Γεωργίου Πατρώνου «Ιστορική πορεία του Ιησού. Από την φάτνη στον κενό τάφο» (εκδ. Δόμος, 1997) από την σειρά των εορταζόμενων γεγονότων σε ιστορικό και όχι σε λειτουργικό χρόνο.

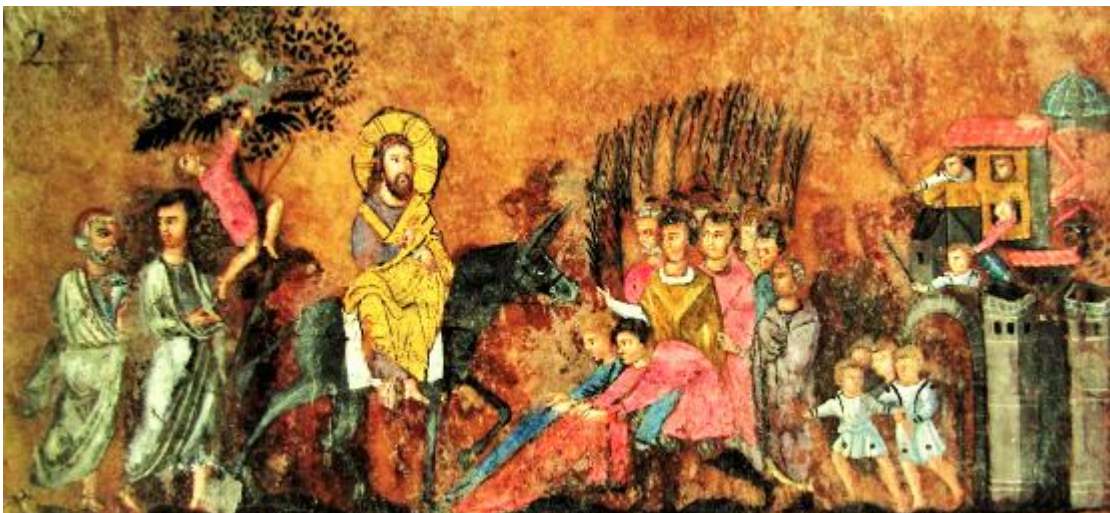
Μετά την έγερση του Λαζάρου εκ των νεκρῶν πληροφορούμαστε από το κατά Ιωάννην ευαγγέλιο (ια', 54) ότι ο Κύριος εξαιτίας των φονικῶν διαδέσεων και σχεδίων των εχθρῶν του, που προκλήθηκαν αμετακλήτως από το θαύμα της ανάστασης του Λαζάρου, δεν κυκλοφορούσε πλέον φανερά και ελεύθερα ανάμεσα στους Ιουδαίους. Αναχώρησε λοιπόν από την Βηθανία και πήγε στην περιοχή

που βρίσκεται κοντά στην έρημο, σε μία πόλη που λεγόταν Εφραΐμ και σύμφωνα με τους ερμηνευτές παρέμεινε με τους μαθητές του εκεί για διάστημα όχι μικρότερο των τριών ή τεσσάρων μηνών.

Εγγιζούσης της εορτής του Πάσχα ο Ιησούς αποφασίζει να εισέλθει στην Αγία Πόλη. Ανηφορίζοντας λοιπόν για την Ιερουσαλήμ συνάντησε πλήθη λαού που κατέφθναν για να προσκυνήσουν στον Ναό αλλά και να δουν τον Λάζαρο καθώς προκαλούσε ιδιαίτερη εντύπωση η θαυμαστή έγερσή του. Στην θέα του Ιησού άρχισαν να κρατούν κλάδους βαΐων και φοινίκων φωνάζοντας «Ωσαννά» και να στρώνουν τα ρούχα τους για να διέλθει εκείνος καδισμένος επί πώλον όνου!

Ο Ιησούς φαίνεται πως φτάνει αργά το απόγευμα της Κυριακής στην Ιερουσαλήμ και αφού κατευθύνεται αμέσως προς τον Ναό, προσκυνά και αναχωρεί πάλι για την Βηθανία καθώς ήταν ήδη περασμένη η ώρα και νύχτωνε. Η είσοδος του Κυρίου στην Αγία Πόλη φαίνεται πως έγινε χωρίς εντυπωσιασμούς και προκλήσεις αλλά πλήρης μεσσιανικών συμβολισμών. Το πρωί της Δευτέρας ο Κύριος καταφθάνει στον Ναό και με το φραγγέλιο εκδιώκει τους εμπόρους από τον Οίκο του Θεού προκαλώντας την γενικότερη μήνη.

Ακολουθεί το πρωτότυπο κείμενο όπως δημοσιεύθηκε από τον Σπυρίδωνα Λάμπρο και η ελεύθερη απόδοσή του στα νέα ελληνικά.

Βαϊοφόρος, Χειρόγραφο Ευαγγέλιο Rossano, 6^{ος} αιώνας μ.Χ

Βαίοφόρος. Σαρκοφάγος, Μητροπολιτικό Μουσείο Νέας Υόρκης, 312 μ.Χ.

1. Ὁ μὲν προφητικώτατος ἐν βασιλεῦσι Δαυὶδ, θαυμάζων ἡλίου κάλλος ἀμήχανον καὶ τάχος ἀκάματον, καὶ αὐτὸς φησιν «ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ· ἡ ἐξοδος αὐτοῦ καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τὴν θέρμην αὐτοῦ.» Ἡγάσθη γὰρ ὁ σοφὸς τὸν μέγιστον τοῦτον ἀστέρα, ἔπως καλῶς μὲν ὡς νυμφίος ἐξανίσχει τοῦ ἑώου ὀρίζοντος, ταχὺς δὲ ὡς γίγας καὶ εὐτονος ἐλαύνει πρὸς τὸ κατὰ διάμετρον ἀντικείμενον, καὶ οὔτε τὸ κάλλος τοῦ φωστῆρος ὁ ἄπειρος χρόνος παρείλετο οὔτε τοῦ τόνου παρέλυσεν, ἀλλ' ὡσαύτως ἀγάλλων αἰεὶ καὶ τὸ σύμπαν ἐπιπορευόμενος ἀκμητὶ τοῦ ζωτικοῦ καὶ παμφαοῦς ἐμπίπλησι χύματος. 2. Ἐγὼ δὲ τὸν τῆς δικαιοσύνης ἡλίον Χριστὸν καὶ δημιουργὸν τῶν φωστήρων τὴν σήμερον ὀρῶν τὴν καινὴν ποιούμενον πρόοδον, τὰ αὐτὰ μετὰ τοῦ 1

Δαυὶδ ἄδειν προάγομαι, ὡς ἠγαλλιάσατο καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ διὰ μέσης ἐλεύσεται τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ σχεδιάσει καινότερον θρίαμβον. Ἡ μὲν γὰρ ἔξοδος αὐτοῦ ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ· ἐκεῖθεν γὰρ ἀνεκφοιτήτως τὴν τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ὁδὸν τέμνειν ἤρξατο. Τὸ δὲ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, τουτέστι τῶν κατωτάτων τοῦ Ἄδου μερῶν· ἐκεῖ γὰρ ὁ τῆς οἰκονομίας πεπεράτωται δρόμος, ἵνα μηδὲ τὰ ὑπὸ τὴν γῆν τὴν ζωογόνον τούτου θέρμην ἀποκρυβῆσεται, κάκειθεν αὐθις ὡς ἀπὸ δυσμῶν ἕως ἀνέσχε καὶ εἰς τὸν αὐτὸν οὐρανοῦ χῶρον ἀποκαθίσταται. Πρὶν ἢ μὲν τοι καὶ δύσεται εἰν αἶδαο καὶ ἐν νεκύεσσι φαεῖνη, προὔπεμψαν ὡς ἀκτῖνα θεῖαν φωνὴν καὶ τὸν τετραήμερον νεκρὸν ἀνεζωπύρησε δι' αὐτῆς καὶ τῶν ψυχρῶν τοῦ Ἄδου χηραμῶν ἀνείλικυσεν. 3. Ἐπὶ τῷ ἄλλῳ τούτῳ πομπεύει σήμερον καὶ τὸν παρόντα σχεδιάζει θρίαμβον ὁ τῆς Σιών πραῦς βασιλεὺς· οὐχ ἰππεύων ἐπὶ χρυσοφαλάρου κέλητος ἢ ἄλλως ἐπὶ χρυσοκολλήτου δίφρου ξυνωρικευόμενος, ἀλλ' ὀναρίῳ πτωχικῷ πενιχρῶς ἐποχούμενος, ἠκροβόλισατο τὸν θάνατον ὁ οὐράνιος βασιλεὺς καὶ τῆς τοῦ Ἄδου προνομῆς ἔναγχος ἤρξατο καὶ τῶν ἐκεῖθεν λαφύρων ἐξείλετο πρωτόλειον τὸν φιλούμενον Λάζαρον. Μόνῃ φωνῇ δειλία τὰ τοῦ τυράννου ὀχυρώματα ἔθετο, καὶ ἐκ μέσης τῆς φάρυγγος τοῦ παμφάγου θηρὸς τὸ ἴδιον πρόβατον ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ἀνέσπακεν. 4. Ἐν τῷ οἰκείῳ σπηλαίῳ τὸν Λάζαρον συλλαβὼν εἶχεν ὁ ληστής, ἀλλὰ δεσποτικῆς φωνῆς μόνον ἀκούσας ἢ ὑπέτρεσε καὶ πρὸς τὸ φῶς ἀνῆκε παλίνζωον φέρεσθαι. Οὐ γὰρ ἐξῆν ὑπνώττειν εἰς θάνατον ὡς γεννητὸν γυναικὸς, ἀλλ' ἐξυπνισθῆναι ὑπὸ τῆς αὐτοζωῆς ἀγαπώμενον. Ω

μεγαλοδυνάμου, μάλλον δὲ παντοδυνάμου φωνῆς· ὑφ' ἧς ἀνοίγονται μὲν φόβῳ πύλαι θανάτου, πυλωροὶ δ' Ἄδου πεφρικότες ἔπτηξαν, ὁ δὲ τεθρήμερος νεκρὸς ἔμπνους ἀνέθορε. Σκύμνος τῷ ὄντι λέοντος ὁ Χριστός. Καὶ νῦν μὲν ἐρυγῆ καὶ μόνῃ τὸν θῆρα πεφόβηκε. «Λέων γάρ φησιν ἐρεύζεται καὶ τίς οὐ φοβηθήσεται;» Μικρὸν δ' ὅσον καὶ αὐτὸς ἀναπесῶν κοιμηθήσεται· ὃ ἐστὶ συστάδην τῷ θανάτῳ συμβαλεῖ καὶ παρ' ἅπαν ἀφανιεῖ. 5. Νῦν μὲν τὸ βορὸν καὶ μέγα κῆτος ἐχειρώσατο πόρρωθεν μόνῳ τῷ ἐμβοήματι· ἐς νέωτα δὲ, κατὰ τὸν Ἰωνᾶν, αὐτὸς ἐθελοντῆς καταποθήσεται παρ' αὐτοῦ, ἵνα, τὸ τῆς γαστρὸς αὐτοῦ κύτος ἀναρρήξας, τοὺς ἀπ' αἰῶνος καταποθέντας πάντας ἐκεῖθεν ἐλκύσειεν. Εἰ καὶ γῆ ἦν καὶ εἰς γῆν πεπόρευται Λάζαρος, ἀλλ' ὁ Χριστὸς ἦν ὁ γῆθεν πλάσας τὸν ἄνθρωπον, ὅθεν καὶ τῷ φωνήματι ὅσα καὶ ἐμφυσήματι τὸ πλάσμα νεκρωθὲν ἀνεψύχωσεν. Ἦδη μὲν ὤζεν ὁ τεθνηκῶς νεκριμαῖον καὶ διεφθορὸς, ἀλλ' ἡ φωνὴ τοῦ Χριστοῦ ὁδμὴ ζωῆς τουτῶτ' ἀναπέφηνεν. Οὐκ ἀπεῖρξε τὸ τῶν χειριῶν σφίγμα βαίνειν μακρὰν τὸν θανάτου δέσμιον, ἐπεὶ «δεῦρο ἔξω» προσετετάχει Χριστὸς, ὁ ἐξάγων πεπεδημένους ἐν ἀνδρεία, ὁμοίως τοὺς κατοικοῦντας ἐν τάφοις.

6. Ψαλλέτω μετὰ Δαυὶδ καὶ Λάζαρος· «οὐκ ἐγκατέλιπες τὴν ψυχὴν μου εἰς Ἄδην, οὐδὲ τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθορὰν δέδωκας. Ἄλλ' ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, καὶ πεπλήρωκάς με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. Οὐ γὰρ ἐπελήσθην ὡς νεκρὸς ἀπὸ καρδίας, ἀλλὰ μοι νεκρωθέντι θαυμάσια πεποίηκας.» 7. Πλείστας μὲν δὴ μεγαλουργίας Χριστὸς ἐπέδειξατο δι' ὧν τοῖς ἀναισθητοῖς Ἰουδαίοις ἐμφανισθῆναι τὴν αὐτοῦ δόξαν ἠβούλετο, καὶ πολλοὺς τῶν τεθνηκῶτων ἐζώωσε, τὸν τοῦ ἑκατοντάρχου δοῦλόν φημι, τὸ τοῦ Ἰαεῖρου κοράσιον,

τὸν μονογενῆ τῆς χήρας υἱόν. Καὶ οἱ νεκροὶ μὲν ἀκούοντες « ἡ παῖς, ἐγείρου » καὶ « νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι » παρὰ χρῆμα ἤκουον καὶ τὸ φῶς ἐξ ὑπαρχῆς ἔβλεπον. Οἱ δὲ καὶ οὕτως οὐκ ἔβλεπον βλέποντες, οὐδ' ἀκούοντες ἤκουον. Διὰ ταῦτα καὶ τελευταῖον οἶά τι φάρμακον ἰσχυρότερον τὴν περὶ τὸν Λάζαρον καινοτάτην θαυματουργίαν προσήγαγεν. Ἐκείνους μὲν γὰρ τεθνηκότας εὐθὺς ἀνέστησε, τὸν δὲ μετὰ τὸ ὀδωδέναί καὶ ἤδη ρυτίσκεσθαι, ἀναλυόμενον εἰς τὰ ἐξ ὧν καὶ συντέθειται. 8. Κάκει μὲν ἤψατο τῆς σοροῦ τοῦ νεανίσκου καὶ τῆς χειρὸς τοῦ παιδός, διὰ τῆς ἀφῆς τοῦ ζωοποιοῦ σώματος μεταδιδούς τῆς ἀναζώσεως· ἐνταῦθα δὲ τῇ φωνῇ μόνη πρὸς τὴν ζωὴν ἐπανήγαγε. Φωνῇ, ἧς ὁ μὲν Ἰουδαϊκὸς λαὸς οὐκ ἤκουεν, ἵνα θάνατος κατὰ τὸν Δαυὶδ ποιμανῆ αὐτούς· ὡς πρόβατα γὰρ αὐτοὺς ἐν Ἄδῃ διὰ τὴν πώρωσιν αὐτῶν ἔθετο· Λάζαρος δὲ οἶα πρόβατον τοῦ Χριστοῦ, τῆς φωνῆς τοῦ ποιμένος ἀνακλητικὸν φωνούσης, εὐθὺς ἤσθετο καὶ τῶν Ἄδου βαράθρων ἀφέμενος ἐπανῆλθε πρὸς τὸν καλέσαντα. 9. Καὶ ἐπεὶ Μωσῆν μὲν εἰδέναί ἀπισχυρίζοντο, τὸν δὲ Κύριον μὴ εἰδέναί οἱ ἀπερίτμητοι διηνίσταντο, ἐναργέστερον ἑαυτὸν ἐμφανίζει σήμερον, πεπαρρησιασμένως θριαμβεύων καὶ προσδεύων βασιλικώτερον, καὶ παράγει τὰ θηλάζοντα νήπια ἐπιγνώμονα τοῦ οἰκείου δεσπότη καὶ διαμαρτύρομενα ὡς οὗτός ἐστιν ὁ φυλάσσει τὰ νήπια Κύριος. Ὃν Δαυὶδ μὲν ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων αἶνον καταρτίσασθαι προεφήτευσεν, Ζαχαρίας δὲ βασιλέα τῆς Σιών προανηγόρευεν πρᾶν τε ἢ καὶ σώζοντα καὶ ἐπὶ ἔνου ὀχοῦμενον. 10. Τῶν γὰρ Φαρισαίων καὶ γραμματέων κάλυμμα ἔχόντων ἐπὶ τὴν καρδίαν ἐν τῷ ἀναγινώσκειν τοὺς προφήτας καὶ τὸν Μωσῆν καὶ τὴν κλεῖδα κατεχόντων τῆς γνώσεως, καὶ μὴ μόνον αὐτῶν οὐκ εἰσερχο-

μένων εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τοὺς βουλομένους εἰσελθεῖν κωλυόντων, ἐξηγητικὰ τῶν περὶ Χριστοῦ προρρήσεων τὰ νήπια γίνονται στόματα καὶ τὰ ψελλιζόμενα καὶ ἀσαφῆ τῶν Γραφῶν οἱ ἄγλωττοι παῖδες διαρθροῦσι τρανότατα καὶ διδάσκουσι τοὺς κωφεύοντας πατέρας καὶ κατὰ τὰς ἀσπίδας τὰ ὦτα βύοντας. Οἱ παῖδες οἱ διδακτοὶ θεοῦ, τὸ δαυϊτικὸν ἀναλαβόμενοι ψαλτήριον, καὶ τῶν ἀσμάτων ἐκείνου ἀναλεγόμενοι τὰ κατάλληλα καὶ τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης ὡς ἀετιδεῖς προσβλέπουσιν ἔντρανον καὶ γνωρίζουσι τοῖς πατράσιν οὐ βουλομένοις ὀξυδορκεῖν οὐδ' ἀνακαινιζομένοις ὡς ἀετὸς τὴν νεότητα, ἀλλ' ἀβλεπτοῦσι διὰ τὴν τοῦ γράμματος παλαιότητα. «Ὡσαννά, φασιν, ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.» Μονονοῦ δακτυλοδεικτοῦσι τὰ νήπια κηρύττοντα ὡς οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς Σιών ὁ πραὺς καὶ σώζων. Ταῦτόν γάρ τὸ «Ὡσαννά» τῷ «σῶσον δὴ.»

11. Ἄλλ' οὐκ ἐπιστρέφει τὸ θαῦμα τὰς ἀπεριτμήτους καρδίας ἐπὶ τὰ τέκνα, οὐδ' ἐστράφησαν καὶ ὡς τὰ παιδιά ἐγένοντο καὶ διὰ τοῦτο οὐδ' εἰς τὴν οὐράνιον τοῦ Χριστοῦ βασιλείαν εἰσῆλθον. Ἄσκοι γὰρ ἦσαν παλαιοὶ καὶ σαπροὶ καὶ οὐκ ἔσχον χωρῆσαι τὸν οἶνον τῆς χάριτος ὡς καινοὶ καὶ χωρητικοὶ τοῦ πνεύματος. Φεῦ τῆς πωρώσεως! «Ἐγὼ φησὶ βοῦς τὸν κτησάμενον καὶ ὄνος τὴν φάτνην τοῦ κυρίου αὐτοῦ.» Ἰσραὴλ δὲ τὸν αὐτοῦ βασιλέα οὐκ ἔγνωκεν, ἀλλ' ἠλέγχθη βοὸς ἀνούστερος καὶ ὄνου νωθέστερος πρὸς τὸ γνῶναι τὸν δεσπότην τὸν ἴδιον· καὶ ταῦτα τῶν νηπίων οὐ βοῦν ἐπὶ γλώττης φερόντων, ἀλλ' ἀνακηρυττόντων βασιλέα τὸν ἐποχούμενον τῷ ὄναρίῳ καὶ πομπεύοντα σήμερον καὶ πληροῦντα τὸ

πάλαι προφητευόμενον, τὸ δεσμεῦσαι δῆλον ὅτι πρὸς ἄμπελον τὸν πῶλον αὐτοῦ, ὃ ἔστι συνδῆσαι πρὸς τὴν ἐξ Αἰγύπτου μετηρμένην ἄμπελον τὸν νέον λαὸν τὸν ἐξ ἐθνῶν, ὃν οὐπω τις ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν.

12. Ἀλλὰ γινώμεν τῶν τοῦ μυστηρίου θαυμάτων τὴν δύναμιν, μᾶλλον δ' ἐν ἡμῖν αὐτοῖς τὰ τῆς ἐορτῆς ἐνδειξόμεθα θαύματα, γενώμεθα Λάζαροι φιλούμενοι τῷ Χριστῷ, ἀδελφὰς ἡμῖν αὐτοῖς τὴν σοφίαν καὶ ἀρετὴν ποιησώμεθα, καὶ εἴ ποτε ὡς ἄνθρωποι ἀσθενήσομεν ἢ καὶ εἰς θάνατον ἀφυπνώσομεν καὶ ὡς τινι σπηλαίῳ τῷ παρόντι κόσμῳ οἷον ἐγκατορυχθησώμεθα, ἐπιστήσεται Χριστὸς, ἡ ζωὴ, καὶ μεγάλη φωνῆ τῶν εὐαγγελικῶν παραγγελμάτων φωνήσει· « δεῦρ' ἴτε τῆς κοσμικῆς νεκρώσεως ἔξω » καὶ ὡς ἐτέρωθι φησὶν· « ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν », ἐνθένδε μετάγων ἡμᾶς τῆς τοῦ κόσμου θνητότητος ἔξωθεν· καὶ παρὰ χρῆμα ἐξέλθωμεν ἐκ τοῦ κόσμου καὶ πρὸς ζωὴν ἀκωλύτως βαδιούμεθα καίπερ κειρίαις ἐνδεδεμένοι, τὸ καινότερον ὃ ἔστι καὶ τὰ δεσμὰ τῆς σαρκὸς περικείμενοι. Παρὰ τὸ δεσμεῖν γὰρ τὴν ψυχὴν καὶ δέμας τὸ σῶμα τοῖς σοφοῖς ὀνομάζεται.

13. Ὅπερ οὐκ ἀπείργει βαίνειν ἔξω τῆς τοῦ κόσμου τοῦδε νεκροποιουῦ σχέσεως, εἰ μόνον τῆς φωνῆς τοῦ Κυρίου ἀκροασώμεθα καὶ πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἐξερχόμεθα ὡς μὴ ἔχοντες ὧδε μένουσαν πόλιν ὡς φησὶν ὁ θεῖος ἀπόστολος, μηδ' ἀπογινώσκωμεν τῆς ἀναζώσεως ἡμῶν κἂν τῇ προσπαθείᾳ τοῦ κόσμου ἤδη προσόζωμεν τετραήμεροι, τὰς τέσσαρας ἡλικίας, τὴν παιδικὴν, τὴν μεираκιώδη, τὴν τε ἀκμαστικὴν καὶ τὴν πρεσβυτικὴν νενεκρωμένοι παραμείψαντες.

Καὶ πρὸς αὐτῇ γὰρ τῇ διαλύσει γεγονότας οἶδε Χριστὸς ἐγείρειν νενεκρωμένους τοῖς παραπτώμασιν. 14. Ἐπὶ τούτοις γενώμεθα κτηνώδεις παρὰ τῷ σωτῆρι κατὰ τὸν Δαυὶδ, ἐποχοῦντες ἢ αὐτὸν ὑπὲρ ἡμῶν κατὰ θανάτου πομπεύοντα. Ὑποστρώσωμεν τὰ ἱμάτια, ὃ ἔστι τὰς σάρκας ὑποτάσσοντες τῷ πνεύματι ταπεινώσωμεν. Ἄν μηδέπω δυνάμεθα εἰς δένδρα ἡλικιωθῆναι πεφυτευμένα παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, φοῖνικα τυχὸν ἢ λιβανίτιδα κέδρον ἢ ἐλαίαν κατάκαρπον, ὁποῖον δένδρον ὁ δίκαιος ἦν Ἰώβ, ὁποῖον ὁ θεῖος Δαυὶδ, κλάδους γοῦν τῶν ἁγίων ἐκείνων ἀνδρῶν, τουτέστιν ἀποσπάδας τῶν ἀρετῶν, ὁποίαις ἐκόμων ἐκεῖνοι βρῦοντες, ἀφελώμεθα καὶ ἐπισείσωμεν τῷ Σωτῆρι, ἐπικροτοῦντες καὶ δεξιούμενοι. Εἰ ἐσόμεθα δίκαιοι ἄνθρωποι, ἀληθινοὶ, ἀμεμπτοὶ, θεοσεβεῖς, ἀπεχόμενοι ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος, οὕτως ἂν εἶημεν δένδρα ἐντελεῖ κατὰ τὸν Ἰώβ· ὃς ἀνθήσας οἶα φοῖνιξ ὑψίκομος ἔλεγε γηράσειν αὐτοῦ τὴν ἡλικίαν ὡς στέλεχος φοῖνικος· ὡς δ' αὐτ' ἐλαία κατάκαρπος κατὰ τὸν Δαυὶδ, εἴπερ ζηλώσωμεν ὁμοῦ τὸ ἀνδρεῖον αὐτοῦ, τὸ πρᾶον, τὸ εὐρεθῆναι παρὰ θεοῦ ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ. 15. Εἰ δὲ δι' οἰκείαν ὀλιγωρίαν οὐχ οἶοί τε ἐσμὲν τῆς ἀρετῆς ἀπάσης ἐκείνων μιμήσασθαι τὸ εὐανθές, τὸ κατάκαρπον, τὸ εὐαυξές, τὸ πολυπληθές, τὸ πρᾶον γοῦν μόνον τοῦ Δαυὶδ ζηλώσωμεν ἢ τὸ μετριόφρον, καθότι καὶ σκώληκα ἑαυτὸν, ἀλλ' οὐκ ἄνθρωπον κατωνόμαζεν, ἢ τὸ μετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην εἰρηνικὸν ἢ τὴν ἀμνησικακίαν ἢ τὴν χρηστότητα· τοῦ δ' αὖ Ἰώβ τὸ ἐν τοῖς πειρασμοῖς ἀδαμάντινον ἢ τὸ διασώζειν πτωχὸν ἐκ χειρὸς δυνάστου καὶ ὀρφανῷ βοηθεῖν ᾧ μὴ ἔστι βοηθός ἢ ἐνδύεσθαι δικαιοσύνην καὶ ἀμφιένυσθαι κρίμα ἴσα διπλοῖδι

ἢ ὄφθαλμὸν εἶναι τυφλῶν, πόδα δὲ χωλῶν, πατέρα δὲ ἀδυνατών. Εἰ τῶν κατορθωμάτων τούτων ἓν ἐπιδειξόμεθα, ἐκόψαμεν κλάδους ἐκ τῶν θεοφυτεύτων δένδρων καὶ ἐπὶ τιμῇ τοῦ Σωτῆρος ἐβαστάσαμεν.

16. Ἐπὶ τούτοις ἀποσχόμεθα τῶν πονηρῶν, τὴν τῶν νηπίων ἀπλότητα μιμησώμεθα. «Τῶν τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Ἐκ στόματος τούτων καὶ τὸν αἶνον ὁ θεὸς κατηρτίσατο σήμερον. Εἰ τέκνον ἦσθα τῆς ἐκκλησίας, ταπεινοφρόνει ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ· μὴ πονηρίαν καὶ ὑπερηφανίαν ἀσπάζου, ἔχου τῆς κατὰ πνεῦμα τροφῆς. Μὴ ἀπόσῃ θεσμοὺς μητρὸς σου· αὕτη σε διὰ τοῦ βαπτίσματος ἐγέννησε καὶ ὕψωσε. Μὴ ἀθέτει ταύτην αὐτὸς μηδ' αὐτὸς ἑαυτὸν ἀποκῆρυττε. Ἴνα τί θεομαχεῖς, κατὰ τῆς νόμφης τοῦ Χριστοῦ μαινόμενος; Κατὰ μήτρὸς ἐκριζοῖ θεμέλια. Εἰ δὲ καὶ μήτηρ καὶ νόμφη τοῦ Χριστοῦ ἐστὶ, τί οὐ κατὰ ταύτης ἐργάζεται; 17. Μὴ, τέκνον θεοῦ γενόμενος διὰ τοῦ βαπτίσματος, εἰς γέννημα μεταπλάττου ἐχίδνης, δάκνων καὶ κατεσθίων τὴν πνευματικῶς ὠδινήσασαν, μηδ' ἀγνώμων ἐλεγχθῆς ὡς δνάριον λακτίζον τὴν τροφὸν μετὰ τὸν κόρον τοῦ γάλακτος. Φοβεῖτω σε τὸ φραγγέλιον, ὃ πλέξας Χριστὸς σήμερον τοὺς περιφρονοῦντας τὸν οἶκον τῆς προσευχῆς καὶ κοινοποιοῦντας μαστίζων ἐξήλασε. Φοβεῖτω σε καὶ ἡ τοῦ προδότου ἀγχόνη, μὴ τῇ αὐτῇ καὶ αὐτὸς περιπέσης, κέρδους φαύλου καταπροέμενος τὸν διδάσκαλον, ἢ κοινωνήσας τοῦ πονηροῦ συμβουλίου τοῖς περὶ τὸν Καϊάφαν καὶ τὸν Πιλάτον σκεπτομένοις πατάξαι τὸν ποιμένα καὶ διασκορπίσαι τὰ πρόβατα. 18. Ἐὼ γὰρ τέως τοὺς περὶ Κορὲ, Δαθάν τε καὶ Ἀβειρών, οὓς ἡ κατὰ τοῦ Ἀαρὼν στασιώδης ὁρμὴ ζῶντας εἰς Ἄδου πανοικεσία

κατήνεγκεν ἀνοιχθείσης τῆς γῆς καὶ καταπιούσης αὐτούς. Οὐδὲ Σαμουὴλ ἄρτι μεμνήσομαι, οὐ τὸν ἐξουθενισμόν εἰς ἑαυτὸν ὁ θεὸς ἀναδέχεται. «Οὐ σὲ γὰρ φησιν ἐξουθένησας, ἀλλ' ἐμέ.» Ἄλλ' οὐ Σαμουὴλ οὐδ' Ἄαρών ἡμεῖς, οἵτινες «ἐπεκαλοῦντο τὸν Κύριον καὶ αὐτὸς εἰσήκουεν αὐτῶν· ἐν στύλῳ νεφέλης ἐλάλει πρὸς ἡαυτούς.» Οὐδὲ θεοὶ ἐσμεν κατ' ἐκείνους οὐδὲ υἱοὶ Ὑψίστου, ἀλλ' ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκομεν καὶ ὡς εἰς τῶν ἀρχόντων πίπτομεν. 19. Ἀληθῶς ταῦτα ὑποφέρεις, ὦ ἀγαθέ· καὶ ἡμεῖς μὲν ὡς φῆς τοιοῦτοι, σὺ δὲ πόθεν καινὸς Δανιὴλ αἴφνης ἡμῖν ἀναπέφνησας; Τίς σοι τὸ πρεσβυτέριον δέδωκεν ἵνα τοὺς κριτὰς κρίνης καὶ τὸν ὀφθαλμὸν φωτίζης, πούς ὢν ἡ χεὶρ ἢ ἀκοή, καὶ ποιμαίνης τὸν ποιμένα τὸ πρόβατον καὶ νουθετῆς ὁ μαθητῆς τὸν διδάσκαλον; Ποίων λεόντων ἐχαλίνωσας στόματα, τίνα δὲ δράκοντα λίθου ἄνευ καὶ ξύλου διέρρηξας; Ποῖά σοι μελλόντων ἀπεκαλύφθη μυστήρια; Φεῦ τῆς τυφλώσεως δι' ἣν τὸ μὲν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ κάρφος ὄρας, τὴν δ' ἐν σοὶ μεγίστην δοκὸν παρορας. Οὐ Σαμουὴλ ἡμεῖς οὐδ' Ἄαρών· οὐ γὰρ ὡς ἐκεῖνοι φυλάσσομεν τὰ μαρτύρια τοῦ θεοῦ καὶ τὰ προστάγματα τοῦ θεοῦ ἃ ἔδωκεν ἡμῖν. 20. Ὅμως οὐ παρὰ τοῦτο περιφρονῶν ἢ ἄλλως κατακρίνων ἡμᾶς δικαιωθῆς ἢ τὴν τιμωρίαν διαδράσεις, τὸ σχετικώτερον, τοῦτο μὲν διδασκόμενος παρὰ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ τοῖς λεγομένοις παρὰ τῶν ἱερέων στοιχεῖν, μὴ πολυπραγμονεῖν τὰ παρ' αὐτῶν πραττόμενα, τοῦτο δὲ παρὰ τοῦ θεοῦ Παύλου πείθεσθαι τοῖς ἡγουμένοις καὶ ὑπέικειν παιδεύμενος· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ὡς λό-

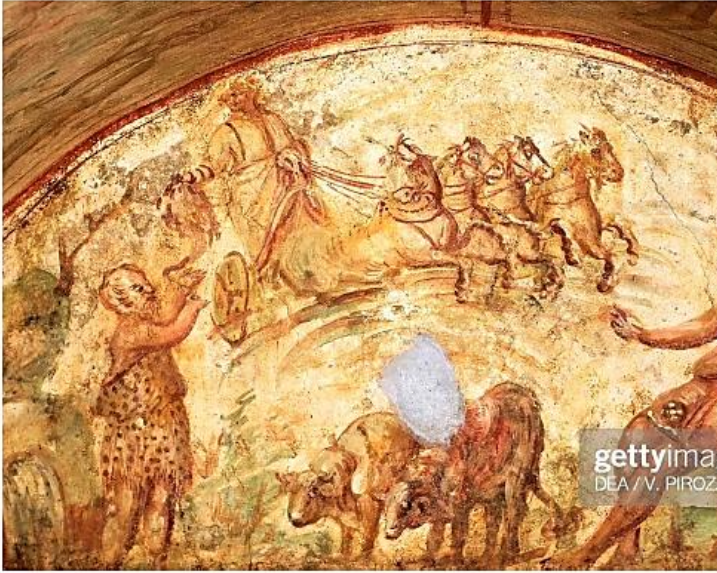
γον ἀποδώσοντες. Ὁρᾶς, ἐγὼ τέταγμα ἀγρυπνεῖν καὶ περιεργάζεσθαι τὰ κατὰ σέ ὡς καὶ λόγον ἀποδώσων ὑπὲρ σοῦ, οὐ μὲν τοι αὐτὸς ὑπὲρ ἐμοῦ. Ἐγὼ τὴν λέπραν τοῦ λαοῦ περιαιθεῖν νομοθετοῦμαι καὶ καθαρὸν ἀποφαίνεσθαι ἢ μὴ τὸν τοιοῦτῳ ἐνισχόμενον ἀρρωστήματι. 21. Φείδου τοίνυν τοῦ ἡμεδαποῦ ἀξιώματος πολλῶ τοῦ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρῶν καὶ Σαμουὴλ αἰδεσιμωτέρου τυγχάνοντος. Ἐκεῖνοι τῇ σκιᾷ τῶν μελλόντων ἐλάτρουον, ἡμεῖς δὲ τῇ κατὰ Χριστὸν ἱερωσύνῃ κεχρίσμεθα. Τίς τοῦ Καϊάφα βδελυρώτερος τοῦ τὸν Χριστὸν κατακρίναντος; ἀλλ' ὁ τοιοῦτος ὡς ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου προφητεύει καὶ γίνεται τοῦ πνεύματος ὄργανον ἢ γλῶττα ἐκείνη ἢ τὸν Χριστὸν θανάτῳ ὑποδικάσασα. 22. Οὕτως οἶδε θεὸς ἱερωσύνην τιμᾶν, ὡς διὰ ταύτην καὶ τοῖς ἀσεβέσιν ἐμπνεῖν. Σοὶ δὲ δέον αἰδοῖ τῆς ἱερωσύνης καὶ τῆς ἡμῶν ἀσθενείας φείδεσθαι, τούναντίον διὰ τὴν ἡμῶν ἀσθένειαν τῶν ἀτολμήτων κατατολμᾶς καὶ τοῖς παιδαρίοις συνυπήχθης ἐκείνοις ἂ τῆς φαλάκρας Ἐλισσαίου κατεμωκήσατο, οὐκ εἰδότα ἡλίκοις ἢ ἱερὰ ἐκείνη κεφαλὴ καὶ οἷοις ἐκόμα χαρίσμασι πνεύματος. Ὅρα γοῦν μὴ παρανάλωμα θηρίων γενόμενος καὶ αὐτὸς μάθης μὴ καταπαίξειν προφήτου ὅτι τὴν κεφαλὴν μειρακιωδῶν βοστρύχων ἐψίλωται, ἀλλ' αἰδεῖσθαι καὶ σέβεσθαι ὅτι τῷ πνεύματι κέχρισται ὅσα καὶ μύρω τῷ ἐπὶ κεφαλῆς Ἀαρῶν καὶ τὸν σεμνὸν ἐκεῖνον καταβαίνουντι πώγωνα.

23. Ταῦτα πατρικῶς καὶ παιδευτικῶς, ἀλλ' οὐκ ἐλεγκτικῶς καὶ ἀμυντικῶς· μηδὲ γὰρ τοσοῦτον δυνηθεῖη ἀδελφικὴ παραλύπησις ὡς τῆς κατὰ Χριστὸν ἀνεξικακίας ἐπίπαν ἐκκρούσασθαι· οἷς οὐκ ἄλλο τι ἕτερον τῶν νῦν τελετῶν καὶ πανηγύρεων πρόφασις ἀλλ' ἢ μακροθυμία θυμοῦ καὶ ἀνεξικακία,

μὴ μόνον πάσχοντος καὶ φέροντος ἀπαθῶς τὰ αἴσχιστα, ἐμ-
πτύσματα, ῥαπίσματα, κολαφίσματα, ἀλλὰ καὶ τῶν σταυ-
ρωσάντων τῷ θεῷ καὶ πατρὶ ὑπερεντυγχάνοντος, ἵνα τὰ πάντα
καταλλάξῃ καὶ εἰς ἓνα ὁμονοίας συναγάγῃ σύνδεσμον· δς, καὶ
ὕμᾱς ἐν ἐνὶ πνεύματι καὶ μιᾷ ψυχῇ συναρμολογήσας, πείσοι
τὸ αὐτὸ φρονεῖν τε καὶ λέγειν κατὰ θεόν. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς
αἰῶνας· ἀμήν.

Βαϊοφόρος. Αγ. Κυριακή Κερατέας. 1198

*Ο Χριστός
ως ήλιος
οδηγεί
τέθριππο.
Λεπτομέρεια
από
τοιχογραφία
στις
Κατακόμβες
των αγ.
Μαρκελλίνου
και Πέτρου.
Ρώμη, 4^{ος} αι.*

Ελεύθερη απόδοση στα νέα ελληνικά
από τον π. Μιχαήλ Σταθάκη

1. Ο Δαβίδ, που αναδείχθηκε ανάμεσα στους βασιλείς ο μεγαλύτερος προφήτης θαυμάζοντας το ατεχνούργητο κάλλος του ήλιου και την ακαταπόνητη ταχύτητά του ομολογεί και εκείνος «και αυτός βγαίνει έξω όπως ο νυμφίος από το θάλαμό του, αγάλλεται όπως ο ανδρείος για να τρέξει το στάδιο από τη μία άκρη του ουρανού είναι η έξοδος του και το τέρμα του μέχρι την άλλη άκρη του και τίποτα δεν κρύβεται από τη θερμότητά του». Διότι εκτίμησε ο σοφός τον μέγιστο αυτόν αστέρα, ώστε ταιριαστά όπως ο νυμφίος αρχίζει να φαίνεται στην ανατολή, γρήγορος δε σαν γίγαντας και με ρυθμό προχώρα προς τον κατ' έναντι στόχο κι ούτε την ομορφιά του φωστήρα ο άπειρος χρόνος μείωσε ούτε τον ρυθμό παρέλυσε αλλά με τον ίδιο τρόπο προσφέροντας πάντα αγαλλίαση και διατρέχοντας το σύμπαν ακούραστα το γεμίζει με το ζωτικό και ολόφωτο προϊόν του.

2. Εγώ όμως τον ήλιο της δικαιοσύνης, τον Χριστό, που είναι ο δημιουργός όλων των φώτων κατά την σημερινή ημέρα βλέποντας να δημιουργεί νέα διέξοδο τα ίδια με τον Δαβίδ προτίθεμαι να τραγουδήσω, καθώς ένωσε αγαλλίαση και αυτός όπως ο νυμφίος που προβάλλει από το νυφικό δωμάτιο, σαν γίγαντας προχωρεί στον δρόμο και μέσω της κεντρικής οδού εισέρχεται

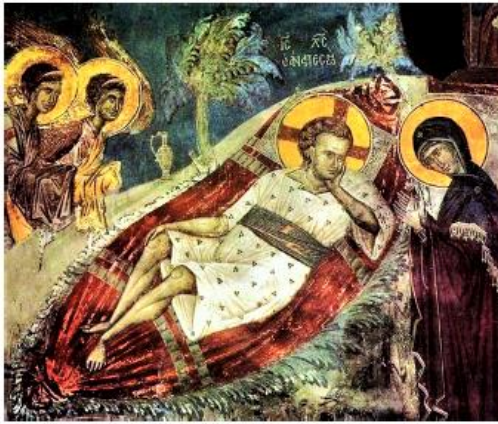
*Ο Χριστός ήλιος. Κατά-
κόμβη Βατικανού. 4^{ος} αι.*

στην Ιερουσαλήμ και σχεδιάζει ολοκαίνουργιο θρίαμβο. Η πορεία του θα ολοκληρωθεί έως εκεί που είναι η άκρη του ουρανού, δηλαδή στα κατώτατα μέρη του Άδη γιατί εκεί ολοκληρώνεται ο δρόμος της θείας οικονομίας, ώστε ούτε τα μέρη που βρίσκονται κάτω από τη γη να στερηθούν της ζωογόνου του θερμότητας και από εκεί αμέσως όπως από τη δύση θα φανεί στην ανατολή και στο δικό του ουράνιο χώρο θα αποκατασταθεί. Αλλά πριν ακόμα δύσει στον Άδη και φανερωθεί στον κόσμο των νεκρών προέπεμψε σαν ακτίνα την θεία φωνή και τον ήδη τέσσερις ημέρες νεκρό μέσω αυτής αναζωπύρωσε, έστω κι αν βρισκόταν στις ψυχρές κοιλότητες του Άδου.

3. Με την ευκαιρία αυτού του άθλου εισοδεύει σήμερα και σχεδιάζει τον παρόντα θρίαμβο ο πράος βασιλιάς της Σιών. Δεν ιππεύει λευκόχρυσο γρήγορο άλογο ή εναλλακτικά χρυσοκόλλητο άρμα, αλλά επιβαίνει σε φτωχικό γαϊδουράκι ανάξιο λόγου. Αψιμάχησε με τον θάνατο ο ουράνιος βασιλιάς και άρχισε πριν από λίγο την λεηλασία του Άδου και από τα λάφυρα που βρίσκονταν εκεί διάλεξε ως πρώτη λεία τον φίλο του τον Λάζαρο. Μόνο με τη φωνή σκόρπισε δειλία στα οχυρώματα του τυράννου και μέσα από το στόμα του παμφάγου θηρίου ο ποιμένας ο καλός απέσπασε το δικό του πρόβατο.

4. Ο Λάζαρος που κρατούνταν δέσμιος στο σπήλαιο του ληστή, με το άκουσμα της δεσποτικής φωνής αναπήδησε και άρχισε να πλησιάζει προς το φως αφού έλαβε πάλι την ζωή. Γιατί δεν επιτρέπεται να κοιμάται θανατωμένος όπως οι κοινοί θνητοί, αλλά έπρεπε να αφυπνιστεί αυτός που αγαπιέται από εκείνον που είναι ο ίδιος αυτοζωή. Ω μεγαλοδύναμη ή καλύτερα να πω παντοδύναμη φωνή, από την οποία ανοίγονται λόγω του φόβου οι πύλες του θανάτου, οι φρουροί του Άδου νικήθηκαν από τη φρίκη, ο τετραήμερος νεκρός φάνηκε να έχει πνοή. Πραγματικό λιονταρόπουλο ο Χριστός Μόνο με μία κραυγή φόβισε τον κυνηγό γιατί όπως λέει η παροιμία «θα βρυχηθεί το λιοντάρι και ποιος δεν θα φοβηθεί;». Σύντομα και αυτός και

για όσο χρειαστεί να ξεπλώσει να κοιμηθεί και τούτο σημαίνει ότι θα χτυπήσει τον θάνατο από κοντά και θα τον αφανίσει ολοκληρωτικά.

5. Τώρα λοιπόν το παμφάγο και μέγα κήτος αιχμαλωτίστηκε από μακριά μόνο με τον ήχο. Στο άμεσο μέλλον, όπως και ο Ιωνάς, και αυτός θα καταποδεί από το κήτος

εδελοντικά, ώστε αφού του σχίσει την κοιλιά να τραβήξει από εκεί όλους όσους καταβροχθίστηκαν ανά τους αιώνες. Αν και ήταν γη και στη γη πορεύτηκε ο Λάζαρος αλλά και ο Χριστός ήταν εκείνος που από τη γη έπλασε τον άνθρωπο, οπότε και μόνο με τη φωνή χάρισε στο πλάσμα του, που είχε νεκρωθεί, ξανά την ψυχή, όπως είχε συμβεί και με το φύσημα. Ήδη μύριζε το νεκρό σώμα και είχε παραδοθεί στην φθορά, αλλά η φωνή του Χριστού φάνηκε για αυτόν ως οσμή ζωής. Το σφίξιμο των νεκρικών σαβάνων δεν εμπόδισε από το να βαδίσει μακριά από το θάνατο ο δέσμιος, για αυτό ο Χριστός πρόσταξε «δεῦρο ἔξω», αυτός ο οποίος δημιουργεί ανδρεία στους φυλακισμένους έκανε με τον ίδιο τρόπο το ίδιο και σε αυτούς που κατοικούν στους τάφους.

6. Μαζί με τον Δαβίδ ασ ψάλλει και ο Λάζαρος «δεν εγκατέλειψες την ψυχή μου στον Άδη, ούτε τον όσιό σου παρέδωσες ώστε να γνωρίσει τη διαφθορά· αλλά μου φανέρωσες οδούς ζωής και γέμισα με ευφροσύνη καθώς αντίκριζα το πρόσωπό σου. Δεν λησμονήθηκα σαν να ήμουν νεκρός και στην καρδιά, αλλά αφού εγώ νεκρώθηκα εσύ έκανες σε μένα θαυμαστά».

7. Με πάρα πολλές μεγαλουργίες φανερώθηκε ο Χριστός, μέσα από τις οποίες θέλησε να φανερώσει και στους αναισθητους Ιουδαίους την δόξα του και σε πολλούς από τους πεδαμένους έδωσε ζωή, εννοώ τον δούλο του εκατόνταρχου, το κοριτσάκι του Ιάειρου, το μονογενή γιο της χήρας. Και από την μια οι νεκροί ακούοντας «ή παις, έγείρου» και «νεανίσκε, σοι λέγω, έγέρθητι» αμέσως υπάκουσαν και είδαν το φως ξανά από την αρχή. Από την άλλη εκείνοι και ενώ είχαν την όραση, δεν έβλεπαν ούτε άκουγαν, ενώ δεν ήταν κουφοί. Εξαιτίας όλων αυτών και τελευταία χρησιμοποιώντας ως ισχυρότατο φάρμακο την πρωτοφανή θαυματουργία που έγινε στο Λάζαρο τους την προσέφερε. Εκείνους τους πεδαμένους ανέστησε αμέσως μετά το συμβάν, τον Λάζαρο όμως αφού είχε πάρει ήδη τον δρόμο και είχε αρχίσει να αποσυντίθεται αναλύόμενος στα υλικά από τα οποία και συστάθηκε.

8. Και ενώ εκεί ακούμπησε τη σορό του νεαρού και το χέρι του παιδιού και με την αφή του ζωοποιού σώματός του μετέδωσε την αναζωογόνηση, εδώ μόνο με τη φωνή επανέφερε προς τη ζωή. Φωνή την οποία ο μεν ιουδαϊκός λαός δεν άκουγε, ώστε να τους ποιμάνει ο θάνατος, σύμφωνα με τον Δαβίδ, σαν πρόβατα στον Άδη που τα οδήγησε εκεί η πώρωσή τους. Ο Λάζαρος επειδή ήταν πρόβατο του Χριστού άκουσε την φωνή του ποιμένος να τον ανακαλεί και αμέσως αφού την αντιλήφθηκε, αφήνοντας τα βάραιδρα του Άδη, επανήλθε σε εκείνον που τον κάλεσε.

9. Και επειδή ισχυρίζονταν ότι γνώριζαν τον Μωυσή, τον Κύριο όμως εξανίσταντο οι απερίτμητοι ότι δεν τον γνώριζαν, εμφανίζει σήμερα

ευκρινέστερα τον εαυτό του έχοντας την παρρησία του θριάμβου και εισοδεύοντας σας βασιλιάς αναδεικνύοντας τα δηλάζοντα ακόμα νήπια να έχουν εμπειρία του οικείου δεσπότη και να διαμαρτύρονται ότι αυτός είναι ο Κύριος που φυλάσσει τα νήπια. Για εκείνον προφήτευσε ο Δαυίδ ότι παρασκεύασε δοξολογικό ύμνο από το στόμα των νηπίων και των βρεφών που ακόμα δηλάζουν και ο Ζαχαρίας τον προαναγόρευσε βασιλέα της Σιών, πράο και σωτήρα και αναβάτη όνου.

10. Για τους Φαρισαίους και τους Γραμματείς που είχαν κάλυμμα στην καρδιά τους την ώρα που διάβαζαν τους

προφήτες και τον Μωυσή, ενώ ήταν κάτοχοι της γνώσης, όχι μόνο τους εαυτούς τους άφηναν έξω από την βασιλεία του Θεού, αλλά εμπόδιζαν και όσους επιθυμούσαν να εισέλθουν, τα νήπια ερμηνεύοντας τις περί του Χριστού προρρήσεις γίνονται στόματα και τα άγλωσσα παιδιά αποσαφηνίζουν τα σκοτεινά και ασαφή των Γραφών με τρόπο τρανό και διδάσκουν τους κωφεύοντας πατέρας τους και σαν τις ασπίδες βουλώνουν τα αυτιά τους. Οι παίδες έχοντες διδαχθεί από τον Θεό ανέλαβαν με θάρρος το δαυιτικό ψαλτήρι και απαγγέλλοντας τα κατάλληλα άσματα από τους ύμνους του σαν αετόπουλα περιτριγυρίζουν τον τρανό ήλιο της δικαιοσύνης διδάσκοντας στους πατέρας τους, οι οποίοι δεν ήθελαν να

έχουν οξεία όραση ούτε και να ανανεώνονται όπως ο αετός, αλλά κάνουν πως δεν βλέπουν στηριζόμενοι στην αρχαιότητα του γράμματος. Λένε «Ωσαννά, ό έρχόμενος έν όνόματι Κυρίου βασιλεύς του Ισραήλ». Απλώς και μόνον τα νήπια δακτυλοδείχνουν κηρύττοντας ότι αυτός είναι ο βασιλιάς της Σιών, ο οποίος είναι πράος και σωτήρας. Διότι το ίδιο πράγμα είναι το «ώσαννά» με το «σώσον δή».

11. Το θαύμα δεν έστρεψε τους σκληρόκαρδους προς τα παιδιά, ούτε όμως και

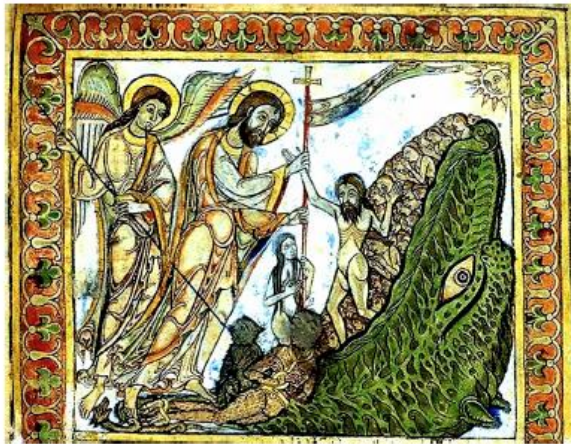

μετανόησαν ώστε να γίνουν σαν τα παιδιά και έτσι δεν εισήλθαν στην ουράνια βασιλεία του Χριστού. Διότι ήταν ασκιά παλαιά και σάπια και δεν μπορούσαν να αντέξουν μέσα τους το κρασί της χάριτος όπως οι καινούριοι που είναι ανθεκτικοί του πνεύματος. Μακριά από αυτή την πώρωση! Λέγει ο προφήτης «Εγνώ βοῦς τόν

κτισάμενον καί ὄνος τήν φάτνην τοῦ κυρίου αὐτοῦ». Ο Ισραήλ όμως τον δικό του βασιλιά δεν τον αναγνώρισε, αλλά φέγεται σαν πιο ανόητος από το βόδι και περισσότερο νωδρός από το γαϊδούρι ως προς την ικανότητα να αναγνωρίζει τον αφέντη του. Και όλα αυτά ενώ τα νήπια δεν είχαν στην γλώσσα τους το βάρος του βοδιού αλλά ανακήρυτταν ως βασιλιά τον αναβάτη του γαϊδουριού, ο οποίος σήμερα πομπεύει και ολοκληρώνει αυτό που είχε από παλιά προφητευθεί, δηλαδή να δέσει στον αμπελώνα το πουλάρι του, κάτι το οποίο σημαίνει να συνδέσει την άμπελο την μετακινήμενη από την Αίγυπτο με τον νέο από τα έθνη προερχόμενο λαό, τον οποίο ακόμα δεν έξεψε κάποιος.

12. Αλλά ας γνωρίσουμε την δύναμη των θαυμάτων του μυστηρίου,

περισσότερο σε εμάς τους ίδιους ας φανερώσουμε τα θαύματα της εορτής, ας γίνουμε Λάζαροι αγαπώμενοι από τον Χριστό, ας καταστήσουμε αδελφές για εμάς τους ίδιους την σοφία και την αρετή και αν ποτέ σαν άνθρωποι ασθενήσουμε ή

και κοιμηθούμε προς θάνατον και παραχωρούμε σε κάποιο από τα σπήλαια του παρόντος κόσμου, θα έλθει ο Χριστός, η ζωή, και με δυνατή φωνή θα κηλεύσει τα ευαγγελικά παραγγέλματα «δεῦρ' ἴτε τῆς κοσμικῆς νεκρώσεως ἔξω» και όπως λέει σε άλλο σημείο «ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν», από εδώ

θα μας μετακινήσει έξω από την φθορά του κόσμου. Και αμέσως θα εξέλθουμε από τον κόσμο και θα βαδίσουμε ανεμπόδιστα προς την ζωή, αν και θα είμαστε δεμένοι με σάβανα, τα οποία συμβολίζουν τα δεσμά της σάρκας που μας περιβάλλει. Για τον λόγο ότι το σώμα δεσμεύει την ψυχή, ονομάζεται και από τους σοφούς δέμας.

13. Αυτό λοιπόν δεν εμπόδιζε την διάβαση από την νεκροποιό σχέση με αυτόν τον κόσμο προς τα έξω, παρά μόνον εάν ακούσουμε της φωνής του Κυρίου και εξέλθουμε προς εκείνον αφήνοντας αυτήν την παράταξη, σαν να μην έχουμε εδώ πόλη για να κατοικήσουμε, όπως λέει ο θείος απόστολος, ούτε απελπισμένοι περί της αναζώωσής μας, παρά την προσπάθεια του κόσμου ήδη μυρίζουμε σαν τέσσερεις ημέρες νεκροί, τις τέσσερεις ηλικίες, την παιδική, την εφηβική, της ακμής και την γεροντική παρακάμψαμε σαν νεκροί. Και ενώ έχουμε φτάσει σε τέτοιο στάδιο διαλύσεως γνωρίζει ο Χριστός το πως θα μας εγείρει ακόμα κι αν έχουμε νεκρωθεί από τα παραπτώματα.

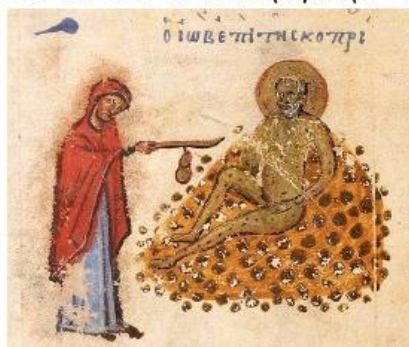
14. Για όλα αυτά εμείς φερόμαστε με τρόπο κτηνώδη προς τον Σωτήρα, όπως λέει και ο Δαβίδ, ενώ εκείνος προχωρά εναντίον του θανάτου για χάρη μας.

Ας στρώσουμε τα ενδύματα, δηλαδή να ταπεινώσουμε την σάρκα υποτάσσοντάς την στο πνεύμα. Και εάν μήτε μέχρι τώρα δεν μπορέσαμε να ανθρωθούμε σαν τα δένδρα που έχουν φυτευτεί κοντά στις πηγές των υδάτων, σαν τον φοίνικα ή την κέδρο που παράγει λιθάνι ή την καρπισμένη ελιά, τέτοιο δένδρο σαν εκείνο που ήταν ο δίκαιος Ιώβ, δένδρο σαν εκείνο που ήταν ο θείος Δαβίδ, τουλάχιστον κλαδιά από τους αγίους εκείνους άνδρες, δηλαδή ας αποσπάσουμε σαν κοιμένα κλαδιά τις αρετές, τις οποίες στερούμενοι εκείνοι παράγουν σε αφθονία, ας τις αφαιρέσουμε και ας τις κυματίσουμε για χάρη του

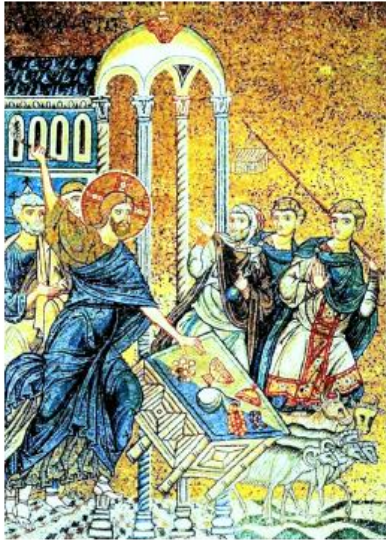
Σωτήρος επιδοκιμάζοντάς και καλωσορίζοντάς τον. Εάν γίνουμε άνθρωποι δίκαιοι, αληθινοί, ανεπίληπτοι, θεοσεβούμενοι, απομακρυσμένοι από κάθε πονηρό πράγμα, με αυτό τον τρόπο θα μπορούσαμε να είμαστε ολοκληρωμένα δένδρα σύμφωνα με το υπόδειγμα του Ιώβ, ο οποίος αφού άνθισε σαν την υψίκορμη φοινικιά είπε ότι η ηλικία του θα φτάσει να γεράσει σαν τον κορμό της φοινικιάς. Ή σαν την γεμάτη καρπό ελιά του προφήτη Δαβίδ εάν ζηλέψουμε όμως μαζί με την ανδρεία του, την πραότητα του, το ότι βρέθηκε από τον Θεό να είναι άνθρωπος όπως τον θέλει ο Θεός.

15. Εάν όμως εξαιτίας δικής μας ολιγωρίας δεν μπορέσαμε να αναδειχθούμε αντάξιοι της αρετής τους μιμούμενοι την ανδρότητα, την παραγωγικότητα, την αυξητικότητα, το πληθορικό, το πράο του Δαβίδ τουλάχιστον ας επιθυμήσουμε ή την μετριοφροσύνη του, διότι ο ίδιος ακόμα και σκουλήκι αποκαλούσε τον εαυτό του και όχι άνθρωπο ή το ειρηνικό του χαρακτήρα του που ήταν έτσι ακόμα και με εκείνους που μισούσαν την ειρήνη ή την αμνησιχακία του ή την αγαθότητά του. Του δε Ιώβ να επιθυμήσουμε το αδαμάντινο κατά την ώρα των πειρασμών ή την διάσωση του πτωχού από τα χέρια του δυνάστη και την βοήθεια του ορφανού για το οποίο δεν υπάρχει υπερασπιστής ή την ένδυση της δικαιοσύνης σαν να φοράμε μανδύα διπλοτυλισσόμενο στο σώμα την δίκαιη κρίση και την απονομή της ή το να είναι η όραση για τους τυφλούς, τα πόδια των κουτσών, προστάτης των αδυνάτων. Εάν λοιπόν μερικά από αυτά τα κατορθώματα επιδείξουμε είναι σαν να κόψαμε κλαδιά από τα εκ Θεού φυτεμένα δένδρα και να τα κρατάμε προς τιμήν του Σωτήρος.

16. Για όλ' αυτά λοιπόν ας απέχουμε από τα πονηρά και να μιμηθούμε την ειλικρίνεια των νηπίων. «Τῶν τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Από το στόμα ετούτων ο Θεός σήμερα συγκρότησε αἶνο. Εάν λοιπόν είσαι τέκνο της Εκκλησίας ταπεινώσου σαν το απογαλακτισμένο προς την μητέρα του. Μην αγαπάς την πονηρία και την υπερηφάνεια, αλλά να ομοιάξεις σε εκείνη που σε ανέδρεψε πνευματικά. Μην αποδιώξεις τους δεσμούς της μητέρας σου.

Αυτή μέσω του βαπτίσματος σε γέννησε και σε ύψωσε. Μην αδετείς ο ίδιος εκείνην αποκηρύττοντας ο ίδιος τον εαυτό σου. Για ποιο λόγο θεομαχείς οργιζόμενος εναντίον της νύμφης του Χριστού; Η κατάρρα της μητέρας εκριζώνει τα θεμέλια. Εάν τώρα είναι και μητέρα και νύμφη του Χριστού, τι θα μπορούσε να κάνει η κατάρρα της;

17. Μην μετατρέπεται σε γέννημα οχιάς εσύ που μέσω του βαπτίσματος έγινες τέκνο του Θεού, δαγκώνοντας και κατατρώγοντας εκείνην που με ωδίνες σε γέννησε πνευματικά, ούτε να φανείς αγάριστος σαν το γαϊδουράκι που μόλις χορτάσει γάλα αρχίζει να κλοτσά την τροφό του. Να σε φοβίζει το φραγγέλιο, το οποίο αφού έπλεξε σήμερα ο Χριστός μαστιγώνοντας εκείνους που περιφρονούσαν τον οίκο της προσευχής και που τον έκαναν κοινό τόπο σαν τους άλλους, τους έδιωξε μακριά. Να σε φοβίζει και η

κρεμάλα του προδότη μήπως κι εσύ ο ίδιος περιπέσεις σε αυτήν πουλώντας για ανόητο κέρδος τον διδάσκαλο ή συμμετέχοντας σε πονηρά συμβούλια με όσους κοντά στον Καϊάφα και στον Πιλάτο σκέφτονται να εξαλείψουν οριστικά τον ποιμένα και να διασκορπίσουν τα πρόβατα.

18. Γιατί αφήνω μέχρι τώρα τους περί τον Κορέ, τον Δαδάν και τον Αβειρώμ τους οποίους η ορμητική εναντίωσή τους κατά του Ααρών, ενώ ζούσαν, οδηγήθηκαν στον Άδη μαζί με τις οικογένειές τους, αφού άνοιξε η γη και τους κατάπιε. Ούτε θα θυμηθώ τις διώξεις κατά του Σαμουήλ, τις οποίες ο Θεός θεώρησε σαν να ήταν για εκείνον. «Οὐ σε γάρ ἐξουδένησας, ἀλλ' ἐμέ». Αλλά εμείς δεν είμαστε σαν τον Σαμουήλ και σαν τον Ααρών, οι οποίοι «ἐπεκαλοῦντο τόν Κύριον καί αὐτός εἰσήκουεν αὐτῶν· ἐν στύλῳ νεφέλης ἐλάλει πρὸς αὐτούς». Ούτε κατά χάριν θεοί είμαστε όπως εκείνοι, ούτε παιδιά του Ἰψίστου, αλλά σαν άνθρωποι πεδαινουμε και πέφτουμε σαν κάποιον από τους άρχοντες.

19. Αληθινά ανέχεσαι αυτά αγαθέ· και εμείς όπως είπες τέτοιοι είμαστε, εσύ όμως από που φανερώθηκες για εμάς ξαφνικά σαν νέος Δανιήλ; Ποιος σου έδωσε το δικαίωμα πάνω στους πρεσβυτέρους ώστε να κρίνεις τους κριτές και να φωτίζεις τον σφδαλμό, ενώ είσαι πόδι επιζητείς ρόλο χεριού ή ακοής, και να ποιμαίνεις επιθυμείς τον ποιμένα ενώ είσαι πρόβατο και να νουθετείς τον διδάσκαλο ενώ είσαι ο μαθητής; Ποιων

λιονταριών χαλίνωσες τα στόματα; Ποιο θηρίο εξόντωσες χωρίς πέτρα και ξύλο; Ποια από τα μέλλοντα μυστήρια σου αποκαλύφθηκαν; Μακριά από αυτή την τύφλωση! διά της οποίας βλέπεις το καρφί στο μάτι του αδελφού σου, όμως το πιο μεγάλο από τα δοκάρια που έχεις στο δικό σου παραβλέπεις. Δεν είμαστε εμείς Σαμουήλ ούτε Ααρών· γιατί εμείς δεν φυλάσσουμε τα μαρτύρια του Θεού και τα προστάγματά του τα οποία έδωσε για χάρη μας.

20. Όμως δεν θα δικαιωθείς περιφρονώντας ετούτα ή με άλλον τρόπο κατακρίνοντας εμάς, ούτε θα ξεφύγεις της τιμωρίας το σκληρότερο, διότι ενώ έχεις διδαχθεί ετούτο από τον Σωτήρα Χριστό, να συντάσσεσαι δηλαδή με τα λεγόμενα των ιερέων και να μην περιεργάζεσαι όσα κάνουν εκείνοι, τούτο δε και από τον θείο Παύλο εκπαιδεύθηκες, ώστε να πείθεσαι στους ηγουμένους και να τους υπακούς, διότι εκείνοι αγρυπνούν υπέρ των ψυχών μας επειδή θα αποδώσουν λόγο. Βλέπεις, εγώ έχω ταχθεί να αγρυπνώ και να περιεργάζομαι τις δικές σου υποθέσεις διότι θα λογοδοτήσω για εσένα, όχι όμως και εσύ ο ίδιος για εμένα. Εγώ εκ του νόμου έχω την υποχρέωση να εξετάζω την λέπρα του λαού και να αποφάινομαι την αποθεραπεία ή μη σε όποιον έτυχε αυτή η ασθένεια.

21. Μην εγγίζεις λοιπόν το δικό μας αξίωμα, το οποίο είναι πολύ περισσότερο σεβάσμιο από την τάξη του Ααρών και του Σαμουήλ. Εκείνοι λάτρευαν χάριν της σκιάς που έριχναν σε αυτούς τα μέλλοντα, ενώ εμείς έχουμε χριστεί από την ιεροσύνη του Χριστού. Υπάρχει πιο σιχαμένος από τον Καϊάφα που κατέχρινε τον Χριστό; Και όμως εκείνος ως ο αρχιερέας εκείνου του ενιαυτού

προφητεύει και γίνεται όργανο του πνεύματος εκείνη η γλώσσα, η οποία καταδίκασε τον Χριστό.

22. Με τέτοιο τρόπο γνωρίζει ο Θεός να τιμά την ιεροσύνη, με το να εμπνέει ακόμα και εκείνους τους ασεβείς. Για εσένα λοιπόν είναι πρόπον να σέβεται την ιεροσύνη και να ευσπλαχνίζεσαι την δική μας αδυναμία, αντίθετα όμως εξαιτίας της δικής μας αδυναμίας με αυδάδεια καταπιάνεσαι με όσα αδυνατείς να υποφέρεις και συγκαταλέγεσαι με εκείνα τα μικρά παιδάκια τα οποία κορόιδευαν την φαλάκρα του Ελισσαίου, αγνοώντας το μέγεθος της ιεράς αυτής κεφαλής και

των χαρισμάτων με τα οποία την στόλισε το πνεύμα. Κοίτα λοιπόν μη τυχόν γίνεις και εσύ ο ίδιος τροφή των θηρίων για να μάθεις να μην περιπαίζεις τον προφήτη επειδή έχασε τις νεανικές του μπούκλες, αλλά να τον ντρέπεται και να τον σέβεται διότι χρίστηκε από το πνεύμα με όσα και ο Ααρών από το μύρο που κατέβαινε από την κεφαλή στην σεμνή του γενειάδα.

23. Πατρικά και παιδευτικά σας λέω ετούτα και σε καμμιά περίπτωση για να σας ελέγξω και για να αμυνθώ, ούτε είναι δυνατόν να λυπήσω τους αδελφούς την ώρα που η ανεξικακία του Χριστού γίνεται υπόδειγμα για κάθε περίπτωση. Αλλά και για τις παρούσες τελετές και πανηγύρεις δεν είναι άλλη η αφορμή παρά η μακροθυμία και η ανεξικακία, όχι μόνο με το να υποφέρει με απάθεια τα αίσχιστα, φτυσίματα, χτυπήματα, εξευτελισμούς αλλά και γι' αυτούς που τον σταύρωσαν μεσιτεύει στον Θεό Πατέρα, ώστε να συμφιλιώσει τα πάντα και να τα φέρει σε έναν σύνδεσμο ομονοίας. Είθε εκείνος ο οποίος και εσάς συνάρμοσε σε ένα πνεύμα και μια ψυχή να σας πείσει ώστε σύμφωνα με τον Θεό να φρονείτε και να ομολογείτε το ίδιο πράγμα. Σε αυτόν ανήκει η δόξα σε όλους τους αιώνες. Αμήν.